

MNOŽIČNI MEDIJI IN SREDNJEŠOLSKA POPULACIJA V SLOVENSKI ISTRI

Boštjan ŠTRASNER

Student Pravne fakultete v Ljubljani, 61000 Ljubljana, Kongresni trg 12, SLO
 studente alla Facoltà di Giurisprudenza di Lubiana, 61000 Lubiana, Kongresni trg 12, SLO

mentor: Vida ROŽAC-DAROVEC

IZVLEČEK

Cilj pričujoče naloge je bil raziskati vpliv medijev, še posebej pa televizije, na mlado populacijo v slovenskem delu Istre. Upoštevajoč veliko ponudbo italijanskih televizijskih postaj, smo s pomočjo ankete, ki smo jo poslali na nekaj srednjih šol, skušali ugotoviti, ali srednješolci gledajo več italijanske ali slovenske televizije. Izkazalo se je, da so med mladimi najbolj popularne tri zasebne televizijske postaje družbe Fininvest.

I. UVOD

Družbe ob koncu drugega tisočletja si brez množičnih medijev skorajda ne moremo več zamisliti. Le-ti namreč na različne načine posegajo in uravnavajo družbeno življenje in osebno življenje posameznika. Njihovemu vplivu so podvržene vse družbene skupine ljudi.

V naši raziskavi smo se omejili na mladino, da bi ugotovili, kakšen vpliv imajo na njihovo življenje mediji, predvsem televizija. Podobna raziskava v območnih občinah še ni bila narejena.

V prvi vrsti nas je zanimalo, kakšen je vpliv italijanskih televizijskih postaj na mlade. Obalno področje je namreč pod močnim vplivom televizijskih signalov iz Italije, ki jih sprejema večina prebivalcev tega področja. Nadalje smo skušali ugotoviti, kaj najraje gledajo, koliko časa preživijo pred TV zasloni, kako pogosto se zaradi televizije prepirajo z družinskimi člani, kakšna je intenzivnost gledanja televizije, kakšna je mladinska bralna kultura dnevnega časopisa in kaj mladi najraje berejo.

II. SREDNJEŠOLCI IN NJIHOV ODNOS DO MEDIJEV

2. 1 Struktura anketnega vzorca

Anketni vzorec je sestavljalo 215 dijakov (110 fantov, 105 deklet) s povprečno starostjo 16,6 let.

Anketne liste smo poslali na štiri obalne srednje šole, in sicer na Gimnazijo Koper, Srednjo kovinarsko in prometno šolo Koper, Srednjo gostinsko in turistično šolo Izola ter na Srednjo zdravstveno šolo Piran. Na vsaki smo izbrali en oddelek prvega letnika in en oddelek zaključnega letnika. Da bi se izognili razlikam, smo na Srednji gostinski in turistični šoli ter na Srednji kovinarski in prometni šoli anketo izvedli v zadnjem, t.j. tretjem letniku poklicnega programa. Na ostalih dveh šolah pa so anketo reševali četrtošolci. Skupno število obalnih srednješolcev je v šolskem letu 1993/94 znašalo 4201, kar pomeni, da naš anketni vzorec predstavlja 5,1% srednješolcev.

2. 2 Mladi in družba¹

Mladina se je v zadnjih desetletjih oblikovala kot posebna družbena skupina. Zaradi specifičnih družbenih in moralnih lastnosti, ki jih ima mlad človek, ga ne moremo uvrščati ne med otroško ne med odraslo populacijo. V Sloveniji smo s temeljitimi raziskavami mladine začeli šele sredi osemdesetih let (prva raziskava je bila izdelana leta 1985 na celotnem območju nekdanje Jugoslavije).

Devetdeseta leta so za slovensko družbo prinesla veliko družbenih sprememb. Posameznik, ki se je znašel sredi "nove realnosti", mora odgovoriti novim izzivom in se prilagoditi novemu stilu življenja. Družba

¹ Mladina '93, Raziskava Fakultete za družbene vede iz Ljubljane, Ljubljana, oktober 1993.

enostavno ne prenaša več vnaprej definiranih osebnih in socialnih identitet, trajnih življenjskih stilov itd. Kdor tega ne zmore, pristane na robu družbe, odrinjen od družbenega dogajanja. V družboslovju se je za proces prestrukturiranja in dinamiziranja življenjskih stilov utrdil naziv **individualizacija**.

Proces individualizacije je šele v svojih začetkih, zato seveda najbolj prizadene mlado generacijo, ki se šele vrašča v družbo in je zato najbolj občutljiva na družbene spremembe. Mladi se nanje različno odzivajo, z mešanico **progresivnih** (večja avtonomnost mladit, odgovorno vodenje lastnega življenja itd.) in **regresivnih** oblik (pomanjkanje samozaupanja, nihanje med begom pred realnostjo v svet iluzij itd.).

Po raziskavah (predvsem nemških sociologov) so-deč, vpliva na to, ali bo posameznik krenil po poti progresivnih ali regresivnih oblik **raven izobrazbe, kvaliteta odnosov v družini, vzgojni stili in referenčna mladinska subkultura**.

Odločilno življenjsko polje mladega človeka pa je prosti čas, ki ga nameni sebi in svojim potrebam. In prav na področju preživljanja tega časa se generira delitev na mlade, ki jim je pritisk k individualizaciji življenja izziv in vzpodbuda, in na mlade, ki se temu skušajo izogniti ali reagirajo infantilno.²

2. 2. 1 Mladi in prosti čas

Ugotovili smo, da zavzema v vsakodnevnem življenju srednješolca prosti čas 2,2 uri na dan. Za izvenšolske aktivnosti porabi kar 32,3% anketiranih več kot tri ure na dan. Če pogledamo rezultate po spolu, lahko ugotovimo, da v vsakdanjem življenju več kot štiridesetih odstotkov fantov (41,1%) zavzema prosti čas več kot tri ure, medtem ko največ deklet (30,8%) za svoje zasebne potrebe nameni od ene do dveh ur dnevno. Največ časa za izvenšolske aktivnosti porabijo učenci kovinarske šole, najmanj pa gimnazijci.

Skoraj polovico prostega časa mladih zavzemajo prijatelji in televizija, v manjših odstotkih jim sledijo ukvarjanje s športom, poslušanje glasbe, pogovarjanje po telefonu, branje itd. Glede medijev lahko rečemo, da so le-ti pomemben dejavnik pri preživljanju prostega časa. Kar 42,9% anketirancev se v svojem prostem času posveča enemu izmed sredstev množičnega obveščanja. Med temi bi na prvo mesto postavili televizijo (70,4%), sledi radio (17,5%), časopisi (6,9%) in revije (5,3%).

Če spet primerjamo podatke med učenci različnih šol, lahko ugotovimo, da ni bistvenih razlik. Mogoče bi izpostavili samo gimnazijce, pri katerih se je pokazalo, da gledajo za nekaj več kot dva odstotka (2,2%) manj

televizije od povprečja.

DEJAVNOST	SKPŠ	GIM	SZŠ	SGTŠ	SKUPAI
ukvarjanje s športom	15,65	13,68	11,38	16,67	14,12
gledanje TV	21,74	18,42	21,56	21,53	20,62
poslušanje glasbe	11,30	16,32	8,98	9,72	11,85
branje časopisov	5,22	3,68	2,99	4,86	4,06
branje literarnih knjig	1,74	6,84	8,38	2,78	5,36
branje revij	6,09	4,74	7,78	6,94	6,33
ukvarjanje s kulturo	0,87	1,58	2,99	0,00	1,46
hoditi ven s prijatelji	25,22	17,89	25,75	24,31	22,89
ukvarjati se z računalnikom	6,09	9,47	0,60	3,47	5,03
pogovarjati se po telefonu	6,09	7,36	9,58	9,72	8,28

Tabela 1 - S čim se ukvarjaš, ko nisi zaposlen s šolskimi obveznostmi? (v odstotkih)

Sicer pa mladi zaradi televizije ne zapostavljajo svojih prijateljev, saj bi jih več kot 95% šlo vseeno z njimi ven, pa čeprav bi bila na sporedu njihova najljubša oddaja. Kot smo ugotovili, so televizijske oddaje tudi pomemben vir pogovorov med vrstniki. Skoraj 95% se jih o filmih, nadaljevanke idr. pogovarja s prijatelji in le manjši delež s starši. Vse to kaže, da televizija dobiva vedno večjo vlogo v našem vsakdanjem življenju.

Da je televizija pomemben vir preživljanja prostega časa mladih, nam pričajo tudi odgovori na vprašanje, koliko časa dnevno preživiš pred televizijskim zaslonom. Med srednješolci v Primorju znaša povprečna dnevna gledanost televizije dve uri. Največ jih pred TV preživi eno do dve uri dnevno (38,0%), sledijo jim tisti, ki TV gledajo od dve do tri ure (31,5%), več kot tri ure (16,4%) in na zadnjem mestu so še tisti, ki TV gledajo manj kot eno uro na dan (14,1%). Rezultati so nam še pokazali, da učenci poklicnih šol gledajo bistveno več televizije od njihovih sovrstnikov v štiriletnih programih.

Zanimivi so tudi odgovori na vprašanje, ali bi rad gledal še več televizije, kot jo gledaš sedaj. Dve tretjini jih je odgovorilo, da ne, kar 24,2% odstotka anketiranih pa se ni moglo odločiti.

Da jih je obkrožilo le 9,3%, vendar smo znotraj tega deleža opazili nekatere presenetljive rezultate. Želja po še večjem gledanju televizije je močno povezana s časom, ki ga posameznik ze zdaj preživi pred ek-

2 Prav tam, stran 44.

nom. Pričakovali bi, da bi radi gledali več televizije tisti, ki jo zdaj manj. Analiza pa nam je pokazala, da je ravno obratno. Kar 45% takih, ki bi radi gledali še več televizije, že zdaj pred njo preživi več kot tri ure na dan. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da ima televizija zasvojevalni učinek. Kot uživalci drog potrebujejo vedno večje doze mamila za zadovoljitev telesnih potreb, tako tudi televizija povzroča v posamezniku vedno večjo željo in potrebo po gledanju le-te.

Zgoraj navedeni rezultati kažejo, da danes veliko mladih preživlja prosti čas izrazito pasivno, to pomeni, da vanj ne vlagajo kdove kako velikih naporov. Najraje se posvečajo prijateljem, gledanju TV in poslušanju glasbe. Prav televizija pa je tista, ki najbolj povzroča v fizičnem, v veliki meri pa tudi v psihičnem smislu pasivizacijo mladih. Sveta in družbe jim ni treba spoznavati z lastnim naporom, ampak to zanje opravi že televizija, ki nezavedno vsiljuje mladim ljudem vzorce vedenja in razmišljanja.

2. 3 Televizija kot vir preživljanja prostega časa

2. 3. 1 Najbolj gledane televizijske postaje

Zastavlja se nam vprašanje, kaj mladi najraje gledajo, saj je tudi od tega odvisen njihov odnos do družbe, v kateri živijo.

Ko govorimo o merjenju gledanosti posameznih televizijskih postaj na našem območju, moramo poznati strukturo televizijske mreže. Slovenska Istra predstavlja posebnost znotraj celotnega slovenskega prostora. Nikjer v državi ni tolikšnega vpliva signalov tujih TV postaj kot ravno na Primorskem. Poleg obeh slovenskih programov in TV Koper-Capodistria vidimo še kopico italijanskih. V anketi smo zajeli vse najpomembnejše: vse tri mreže RAI in naslednje zasebne TV postaje: Canale 5, Italia 1, Rete 4 in druge manj pomembne regionalne TV postaje. Ker se na nekaterih območjih vidi še program hrvaške televizije, smo slednjega upoštevali tudi v naši anketi.

Preden pogledamo indekse gledanosti posameznih postaj, moramo najprej ugotoviti, kakšno je razmerje med gledanostjo italijanske in slovenske televizije. Anketa je pokazala, da je daleč na prvem mestu italijanska TV, ki jo gleda kar 81,1% anketirancev, slovenska pa nosi le 18,9% delež.

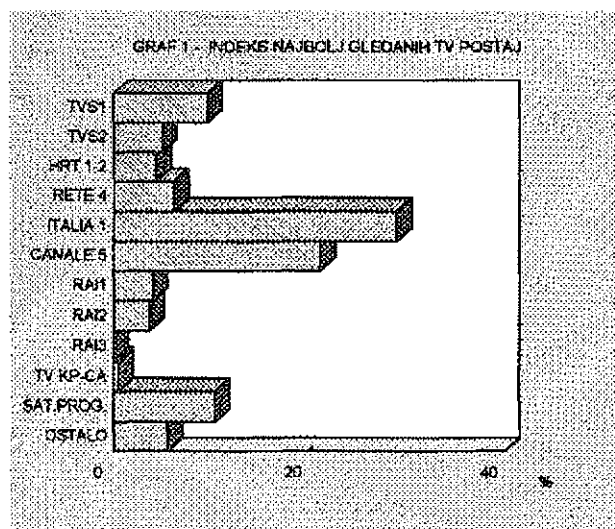
Najmanj slovenske televizije gledajo učenci kovi-narske šole (13,6%), sledijo jim gimnazijci (16,7%), učenci zdravstvene šole (20,7%) in gostinsko-turistične šole (28,3%).

Tako visok delež gledanosti italijanske televizije gre pripisati predvsem programski shemi, ki je na italijanskih TV postajah bistveno drugačna kot pa na slovenskih, vendar pa se tudi znotraj 81,1% skrivajo razlike med gledanostjo italijanskih javnih TV postaj (RAI 1,

RAI 2 in RAI 3) in zasebnih (komercialnih) postaj (Canale 5, Italia 1, Rete 4 itd.).

2. 3. 2 Indeksi gledanosti

Po stopnji gledanosti sta daleč na prvem mestu dve zasebni (komercialni) TV postaji, to sta **Italia 1 (29,0%)** in **Canale 5 (21,3%)**. Sledijo jim satelitske TV postaje (10,5%). Tukaj moramo opozoriti, da je njihova gledanost omejena, saj celotno obalno področje še ni opremljeno s kablskim sistemom.

Prvi program slovenske televizije je pristal šele na četrtem mestu z 9,8%, kar pomeni da vsak deseti srednješolec na Obali najraje gleda prvi program slovenske televizije, medtem ko Italia 1 najraje gleda vsak tretji srednješolec. Na petem mestu je italijanska zasebna postaja Rete 4, ki je presenetljivo dobila le 6,2% glasov. Zaradi svoje programske specifičnosti, ki je usmerjena predvsem k ženskemu občinstvu, je izmed 6,2% anketirancev kar 78,4% deklet. Programi tako italijanskih kot slovenskih javnih televizijskih hiš imajo med našimi anketiranci najmanjšo stopnjo gledanosti, kar je posledica nacionalnega poslanstva teh hiš. Ker imajo status javnih zavodov, je temu prilagojena tudi njihova programska shema. Njihov namen je predvsem vzgajati, zato predvajajo razne kulturne, izobraževalne in politične oddaje.

Pri komercialnih postajah je programska shema usmerjena k določeni ciljni skupini oziroma se podreja okusu široke publike. Njihov cilj ni vzgojni, ampak predvsem komercialni. Zato predvajajo na takih postajah bistveno več povprečnih filmov, nadaljevanj, nanizank in kvizov. Kot bomo videli v naslednjem poglavju, so prav ti žanri mladim najbolj všeč. Še prej bomo na kratko pogledali, kakšne so bistvene programske značilnosti dveh najljubših TV postaj: Italia 1 in Canale 5.

Italia 1: Vse od ustanovitve naprej leta 1982 je bila ta TV postaja namenjena mlajšim gledalcem. Skozi ves dan predvaja razne mladinske nadaljevanke, nanizanke in podobno, zvečer pa predvsem filme. Kot je pokazala naša anketa, to mladi najraje gledajo. Nekaj programa je na tej TV mreži namenjenega izključno otrokom (Bim bum bam).

Zelo popularni so tudi razni kvizi oziroma t.i. **game showi**³ (na primer Non è la Rai), med moškim delom občinstva pa pritegnejo največjo pozornost športne oddaje.

Canale 5: Bila je prva ustanovljena televizijska mreža v okviru družbe Fininvest. Sprva je bila še družinsko-ženski tip televizije, zadnje čase pa je samo še družinska. Njena programska mreža se je bistveno spremenila, odkar lahko italijanske zasebne TV postaje oddajajo tudi v živo. Ko so jim to omogočili, so začeli oddajati tudi informativne in ostale družbeno-politične oddaje, ki so zasedle del programskega prostora. Da je med mladimi ta postaja tako priljubljena, imajo spet največjo zaslugo filmi in športne oddaje, zato je gledanost največja v večernih urah.

2. 3. 3 Katere oddaje mladi najraje gledajo

Ko obravnavamo vprašanje odnosa mladih do televizije, zagotovo ne moremo mimo vprašanja, kaj mladi

na televiziji najraje gledajo. Ker ima naše območje specifične lastnosti zaradi vpliva italijanskih TV postaj, smo ta tematski sklop razdelili na dva dela. V prvem smo spraševali, kaj najraje gledajo na slovenski televiziji, v drugem pa, kaj gledajo na italijanski televiziji.

Na obeh mladi daleč najraje gledajo filme različnih zvrsti (na slovenski 30,0%, na italijanski 31,3%). Za film moramo reči, da ni tipična televizijska zvrst, saj je le-ta značilen za drugo obliko množičnega komuniciranja - kino. Vsekakor pa za zadnja leta velja, da po-staja film vse bolj televizijski. Če si ga želimo ogledati, nam enostavno ni treba več iz stanovanja, ampak si ga lahko ogledamo kar v dnevi sobi, če pa imamo videorekorder, je ta stvar še veliko lažja. Tudi to dejstvo potrjuje ugotovitev, da mladi svoj prosti čas preživljajo vedno bolj pasivno.

Takoj za filmi so na slovenski televiziji najbolj gledane mladinske in glasbene oddaje (20,8%), kjer prednjačita Video špon in Tok tok. Za tovrstne oddaje so najbolj zagreta dekleta, ki poleg tega rada pogledajo tudi kakšno zabavno oddajo, kot so Tvariete, Neverjetne zgodbe itd. Pri fantih rezultati gledanja teh oddaj nekoliko odstopajo. Fantje so bolj zagreti za šport, saj izmed vseh vrst oddaj, ki so bile naštet v anketi, zavzemajo športne 18,3% delež, medtem ko je pri dekletih ta 11,0%. Šport je zelo gledan tudi na italijanski televiziji, čeprav v nekoliko manjši meri kot na slovenski.

ODDAJA	SKPŠ	GIM	SZŠ	SGTŠ	SKUPAJ	M	Ž
TV Dnevnik	7,08	6,79	7,23	2,90	6,11	7,30	5,02
Družbeno-politične	2,65	2,47	0,60	0,72	1,57	2,55	0,67
Dokumentarni filmi	8,85	9,88	7,23	7,25	8,38	8,76	8,03
Filmi	34,51	25,31	28,31	32,61	30,02	30,29	29,77
Kulturne	0,88	0,62	0,60	0,72	0,70	0,34	1,00
Kvizi	6,19	4,94	7,23	10,14	7,16	6,57	7,69
Verske	0,00	0,00	0,00	0,72	0,17	0,00	0,33
Športne	19,47	19,14	10,84	13,04	14,49	18,25	11,04
Zabavne	6,19	5,56	16,87	12,32	10,65	6,93	14,05
Mladinske in glasbene	14,16	25,31	21,08	19,57	20,77	18,98	22,41

Tabela 2 - Najbolj gledane oddaje na slovenski TV (v odstotkih)

ODDAJA	SKPŠ	GIM	SZŠ	SGTŠ	SKUPAJ	M	Ž
Soap opere	3,45	5,73	12,78	6,72	7,04	1,78	12,20
Nanizanke	16,38	26,11	25,00	22,69	23,24	18,51	27,87
Kvizi	15,52	9,55	11,67	11,76	11,97	12,10	11,85
Celovečerni kvizi	6,03	8,28	6,11	7,56	7,04	9,25	4,88
Dokumentarne	6,90	5,10	7,78	4,20	6,16	6,05	6,27
Informativne	0,00	1,91	5,56	0,00	2,29	0,71	3,83
Filmi	31,90	32,48	26,11	36,13	31,34	33,10	29,62
Družbeno-politične	3,45	3,18	0,56	1,68	2,11	3,20	1,05
Športne	16,38	7,64	4,44	9,24	8,80	15,30	2,44

Tabela 3 - Najbolj gledane oddaje na italijanskih TV postajah (v odstotkih)

3 Edi Pucer: Privatne televizije v italijanskem sistemu množičnega komuniciranja, Diplomsko naloga, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana 1993.

Izrazito nezanimanje pa mladi kažejo za aktualno družbeno dogajanje. Televizijski dnevnik gleda 6,1% anketirancev, ostale družbenopolitične oddaje, kot so Tednik, Žarišče, Omizje itd., pa samo 1,57% srednješolcev. Med temi je največ fantov (2,6%), kar kaže na njihovo večje zanimanje za širša družbena dogajanja. Da fantje niso toliko zaprti v osebno sfero, potrjuje tudi nizek odstotek pri gledanju soap oper oziroma nadaljevanj.

Zanimivo je tudi primerjati podatke med gledanostjo dnevnikov na slovenski in italijanski televiziji. Če smo zgoraj zapisali, da gleda dnevnik na slovenski televiziji več fantov, tega ne moremo trditi za italijanske TV. Na teh je gledanost informativnih oddaj večja pri dekletih (3,8%, medtem ko je pri fantih le 0,7%). Upošteva, da so izmed najbolj gledanih TV postaj ravno italijanske zasebne postaje, sklepamo, da gledajo informativne oddaje na teh TV postajah. Poznavajoč njihovo vsebinsko strukturo, nam postane jasno, zakaj gledajo na italijanskih TV več informativnih oddaj dekleta kot pa fantje. Ti dnevnik prinašajo poleg novic iz domačega političnega in gospodarskega življenja še veliko novic iz črne in t.i. roza kronike (iz zasebnega življenja kraljevskih družin in drugih znanih osebnosti). Kot bomo videli ob koncu, so pokazala dekleta zanimajo za tovrstne novice tudi pri vprašanju o branju nekaterih revij.

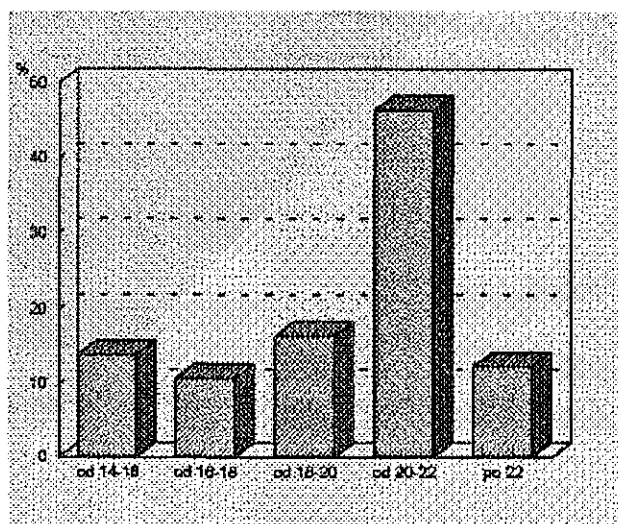
Nekaj besed moramo napisati še o soap operi. Gre za tipično ženski televizijski žanr, saj na dan priključijo tradicionalne ženske vrednote. Mnoge ženske se namreč ob gledanju soap oper identificirajo (vsaj delno) z enim izmed junakov (junakinj) serije. To trditve so nam pokazali tudi rezultati naše ankete, saj je izmed 7,0% anketiranih, ki med naštetimi zvrstmi televizijskih programov najraje gledajo soap opere, kar 87,5% deklet.

Na italijanskih TV postajah lahko trenutno spremljamo veliko soap oper in med vsemi postajami bi izpostavili Rete 4. Ta je dobila skupno 6,2% glasov, zanimivo pa je pogledati, kako so odgovarjali po spolu. Kar 78,4% je deklet in samo 21,6% je fantov. Sicer pa so ene izmed najbolj priljubljenih soap oper naslednje: Santa Barbara, Milagros, Sentieri itd.

2. 3. 3. 1 Filmi, nadaljevanke, nanizanke in mladinski prime time

V popoldanskem in večernem času je na sporedu največ nanizank in filmov. Ker so te zvrsti med mladimi zelo priljubljene, je to povezano tudi s časovnimi pasovi, v katerih najraje gledajo televizijo. Najbolj gledan čas je tako imenovani prime time med 20.30 in 23.00. V naši anketi smo te pasove nekoliko drugače oblikovali, in sicer od 14. do 16. ure, od 16. do 18. ure, od 18. do 20. ure, od 20. do 22. ure in čas po 22. uri.

Daleč največ mladih gleda televizijo v času med 20. in 22. uro, kar seveda sovpada z rezultatom, da na televiziji najraje gledajo filme. Le-ti so na italijanskih TV postajah navadno na sporedu zvečer, začnši ob 20.30. Naslednji najbolj gledan časovni pas je med 18. in 20. uro, ko so predvsem na Italia 1 na sporedu mladinske nanizanke, ki so med srednjeolci izredno priljubljene.

Graf 2 - Kdaj najraje gledaš TV?

V popoldanskem času, nekje do 18. ure, gleda televizijo malo srednješolcev, saj je takrat čas za učenje in druge stvari, ki so kakorkoli povezane s šolskimi obveznostmi. Tako je koncentracija gledanosti pri mladih med 20. in 22. uro, ko jih gleda televizijo kar 46,4%. Po 22. uri jih TV gleda le še 12,5%, vendar se deleži fantov in deklet bistveno razlikujejo. Izmed vseh, ki navadno gledajo televizijo po tej uri, je največ fantov (75%), medtem ko je delež deklet nekoliko večji v popoldanskem času.

Ob koncu tega podpoglavja bi lahko rekli, da se časovni pasovi, v katerih mladi najraje gledajo televizijo, ujemajo z njihovimi najljubšimi programi.

2. 3. 4 Fascinacija televizijskega programa

V splošnem bi lahko rekli, da so mladi pri gledanju televizije dokaj vestni. Na vprašanje, ali gledaš oddajo do konca ali med njo preskakuješ tudi na druge TV postaje, jih je več kot polovica (56,4%) odgovorilo, da oddajo gledajo vedno do konca.

Seveda pa taki odgovori še ne pomenijo, da so od oddaje ali filma, ki jo (ga) gledajo, tudi popolnoma prevzeti.

Kot ugotavljajo znanstveniki, ki se ukvarjajo s podobnim raziskovanjem medijskega občinstva, smo ljudje redkokdaj popolnoma prevzeti od televizijskega programa. Navadno imamo televizijo prižgano zato, da

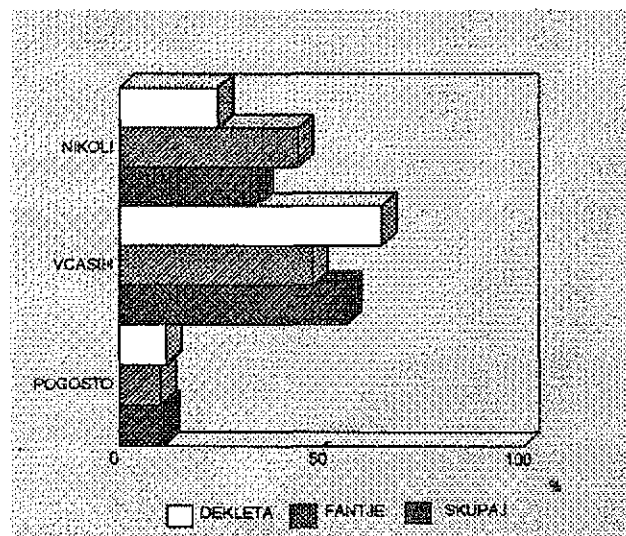
nam dela družbo, medtem ko mi počnemo druge stvari. Kot smo ugotovili, imajo tako navačo tudi srednješolci. 62,8% anketirancev včasih dela še kaj drugega ob gledanju televizije, 6,5% pa to počne vedno. Ob odgovorih so nam nekateri v anketi zapisali, da ob gledanju televizije jedo, pišejo domačo nalogo, poslušajo glasbo(!?) itd. Te številke kažejo, da se s tega vidika mladi prav nič ne razlikujejo od odraslih.

Na tem mestu bi še analizirali odgovore na vprašanje, ali si pred gledanjem televizije pogledaš spored programov in torej gledaš samo izbrane oddaje ali gledaš tisto, kar je trenutno na zaslonu. 47,2% jih je odgovorilo, da spored pogleda občasno, medtem ko sta deleža ostalih dveh odgovorov (vedno prej pogledam spored, sporeda nikoli ne pogledam) približno enaka (okoli 26%).

Iz zgornjih ugotovitev si upamo trditi, da je gledanje TV pri mladih prej nenačrtno kot načrtno.

2. 3. 5 Televizijski program in družina

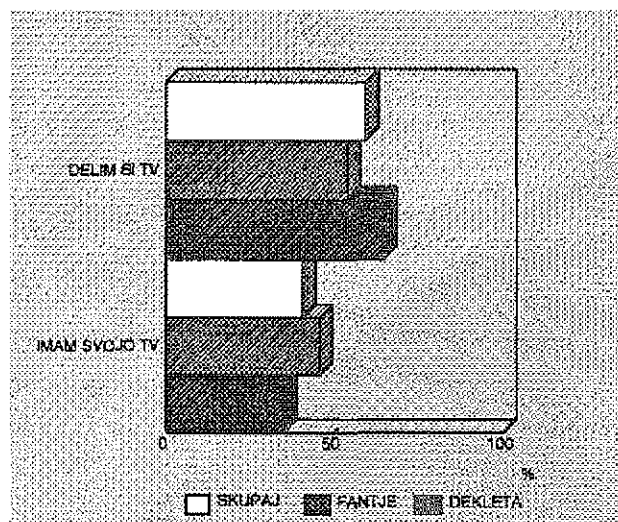
Tega vprašanja smo se lotili tudi z našo raziskavo. Želeli smo ugotoviti, kakšna je povezava med številom družinskih članov in številom televizijskih sprejemnikov v hiši ter med (ne)pogostostjo družinskih preprirov. Moderne raziskave namreč kažejo, da prej omenjena dejavnika bistveno vplivata na številčnost preprirov med družinskimi člani. Kjer je na kupu več okusov, je namreč težko zadovoljiti vsem, posebno še, če je doma samo en televizijski aparat. Najpogostejši so prepripi med otroki in starši, pogosto pa se dogaja, da se prepirajo tudi bratje in sestre med seboj.

Graf 3 - Se kdaj s starši prepirate zaradi TV?

Na vprašanje, ali se kdaj s starši prepirate zaradi televizije, so naši anketiranci odgovorili naslednje:

10,8% se jih zaradi televizije pogosto prepira, 55,6% včasih, 33,6% pa se zaradi TV ne prepira nikoli. Ti rezultati so dovolj zgovoren dokaz, kakšno mesto ima televizija v družini, posebno še, če je doma samo en televizijski sprejemnik. Ugotovili smo namreč, da število televizijskih sprejemnikov bistveno vpliva na družinske prepire o izbiri programov. Tam, kjer imajo naši anketiranci svoj televizijski sprejemnik, se zaradi izbire programov redkokdaj sprejo. 40,7% vprašanih ima doma svoj sprejemnik, izmed teh pa je kar 57,5% fantov, ki se s starši bistveno manj prepirajo zaradi televizije (kar 42,7% fantov se zaradi televizije s starši nikoli ne prepira, pri dekletih pa je ta odstotek bistveno nižji - 24,0%).

Graf 4 - Imaš doma svojo TV?

Izmed vseh, ki se zaradi televizije doma pogosto prepirajo, ni niti enega (ene), ki bi bil (bila) edinec (edinke). Vsi imajo vsaj brata ali sestro. Izmed teh je kar 87% takih, ki nimajo svojega televizijskega sprejemnika, zato obstaja več razlogov, da so prepripi pogostejši. Tistih 13% pa se kljub temu, da imajo svojo televizijo, zaradi nje pogosto prepira. Upoštevajoč, da niso edinci oziroma edinke, lahko upravičeno sklepamo, da se prepirajo s svojimi brati ali sestrami. Če je v družini več otrok in če je poleg tega doma samo en sprejemnik, je različnim okusom težko ugoditi, zato so tudi prepripi pogostejši.

Kot smo že zgoraj zapisali, je med tistimi, ki se zaradi televizije nikoli ne prepirajo, največ fantov. Da bi podkrepili našo trditev, da število družinskih članov vpliva na (ne)pogostost družinskih preprirov, bomo navedli še nekaj ugotovitev. Med neprepirljivimi je 27% takih, ki so edinci ali edinke oziroma nimajo brata ali sestre. Nadaljnih 46% ima doma svoj televizijski sprejemnik, tako da se z ostalimi člani družine ni treba prepirati, kaj bo kdo gledal.

2. 4 Tisk

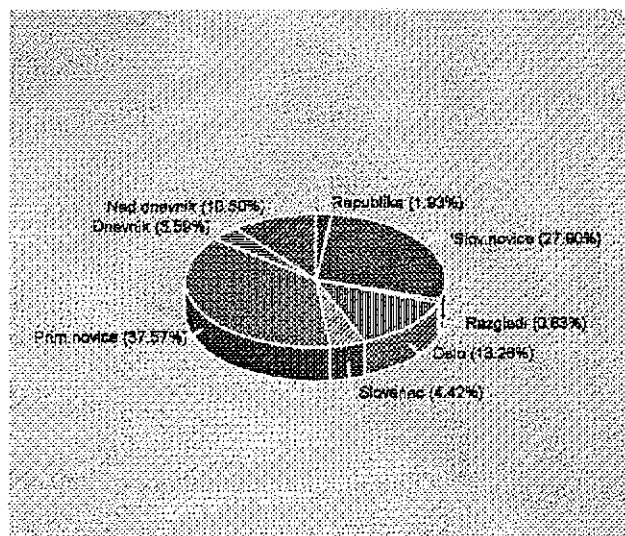
2. 4. 1 Časopisi

V prvem poglavju smo videli, kakšno mesto ima tisk v preživljanju prostega časa. 10,4% mladih v tem času najraje bere časopise oziroma revije.

Da bi ugotovili, kakšna je mladinska bralna kultura dnevnega in periodičnega tiska, smo v anketi zastavili naslednje vprašanje: Koliko časa na dan porabiš za pregled (branje) dnevnega časopisja? Največ srednješolcev bere časopise nekajkrat na teden (37,2%), sledijo tisti, ki v dnevnem časopisju preberejo samo športne strani, kroniko, male oglase, zanimivosti itd. (20,5%). Na tretjem mestu so tisti, ki časopise do-besedno samo prelistajo, preberejo naslove, vendar se v podrobnejše branje člankov ne spuščajo (17,21), 13% anketirancev časopisov sploh ne bere, najmanj pa je takih, ki jih berejo vsak dan (12,1%).

Branost dnevnega časopisja je torej med obalnimi srednješolci zelo nizka, kar še bolj potrjuje dejstvo, da so mladi v prostem času naravnani v zasebni svet in da jih družbena dogajanja (politika, vojska, gospodarstvo...) ne zanimajo.

Izrazito nezanimanje za družbena dogajanja se je pokazalo tudi pri oceni časopisov, ki jih mladi v Primorju najraje berejo. Na prvem mestu so Primorske novice (37,6%), sledijo jim Slovenske novice (27,9%), Delo (13,3%), Nedeljski dnevnik (10,5%) itd. Ostali časniki (Slovenec, Republika...) niso dosegli niti pet odstotkov anketiranih. Rezultati se delno ujemajo s tistimi v vseslovenski raziskavi mladine, razlike se kažejo le v tem, da so v naši anketi prišle zelo visoko Primorske novice, ki je izrazito regionalno obarvan časopis, zato v nacionalnem okviru ni prišel do izraza.

Graf 5 - Katere časopise najraje berete?

Primorske novice so poltednik, izhajajo pa ob torkih in petkih. Prinašajo novice z vse Primorske, tako s političnega, gospodarskega, športnega kot tudi s kulturnega področja. Petkove Primorske novice prinašajo poleg priloge Sedmi val še posebno mladinsko rubriko Pingvin & Žirafa. V njej mladi pišejo za mlade. Da so Primorske novice med srednješolci zelo priljubljene, zagotovo veliko pripomore tudi ta rubrika. Poleg tega pa časopis prinaša take članke, ki se ne ukvarjajo z "velikimi" temami (političnimi, gospodarskimi itd.). Navadno prinašajo informacije iz bližnjega okolja, ki so za mlade veliko bolj zanimive.

Tudi Slovenske novice so tip časnika, ki ne piše veliko o aktualnem političnem in gospodarskem dogajanju, kot to počne na primer Delo. O tem pišejo zelo na kratko. Delno se ta časopis že približuje tabloidu, saj prinaša bolj ali manj škandalozne ali pa vsaj senzacionalne informacije, ki bi sicer morale ostati skrite pred javnostjo.

Iz vsega, kar smo že zapisali, je jasno, da je mladim tak tip časnika všeč, saj ne prinaša člankov z zahtevnimi temami. Branje Slovenskih novic pomeni predvsem spostitev, to pa je tisto, kar zavzema velik del prostega časa mladih.

2. 4. 2 Revije

REVIIA	SKUPAJ	M	Ž
Gea	4,21	3,34	4,78
Ž-mladinski časopis	10,75	9,60	11,74
Antena	26,17	21,72	30,00
Proteus	2,34	3,03	1,74
Moj mikro	3,50	7,56	0,00
National Geographic	1,87	1,01	2,61
TV Sorrisi e canzoni	7,01	6,57	7,39
Airone	0,47	0,00	0,87
Življenje in tehnika	4,44	8,08	1,30
Fotoromanzi	6,78	0,51	12,17
modne revije	16,12	4,04	26,52
revije o avtomobilizmu	16,36	34,34	0,87

Tabela 4 - Najbolj priljubljene revije (v odstotkih)

Poleg vprašanja, katere časopise najraje bereš, smo zastavili tudi vprašanje, katere revije najraje prebiraš. Tako kot v vseslovenski raziskavi je tudi pri nas na prvem mestu Antena (26,2%), sledijo razne revije o avtomobilizmu (16,4%), modne revije (16,1%), Ž-revija za mlade (10,8%) itd. Strokovne oziroma poljudno-znanstvene revije, kot so Gea, Proteus, Življenje in tehnika itd., niso dosegle niti petih odstotkov anketiranih.

Pri tem vprašanju se po spolu kažejo nekatere razlike. Med tistimi, ki najraje berejo revije o avtomobilizmu, je največ fantov, medtem ko dekleta raje prebirajo modne revije in tabloide (Jano, Lady itd.).

Sicer pa branost nekaterih revij kaže, da ima na našem območju velik vpliv tudi italijanski revijalni tisk. Veliko srednješolcev namreč bere TV-sorrisi e canzoni, Cioè, TV Stelle, Gioia, Anna idr.

III. ZAKLJUČEK

V pričujoči raziskavi smo skušali s pomočjo ankete spoznati odnos srednješolske populacije v slovenski Istri do medijev. Ugotovili smo, da ima zelo velik vpliv na njihovo vsakdanje življenje predvsem televizija. Po rezultatih sodeč, ne pretiravamo, če zapišemo, da se mladi podrejajo televiziji oziroma njenemu programskemu urnikovanju. To so nam pokazale tudi primerjave med lestvico priljubljenih oddaj in mladinskim prime timeom.

Vsak srednješolec povprečno preživi pred televizijo dve uri na dan. Sicer pa se je potrdila osnovna hipoteza naše raziskovalne naloge, da mladi v Primorju gledajo več italijanskih (zlasti zasebnih) kot slovenskih TV postaj. Lahko potrdimo tudi domnevo, da za slovenski del Istre brez pretiravanja govorimo o "identifikaciji" velikega števila mladih z italijanskim komunikacijskim

prostorom. Očitno je programska shema zasebnih italijanskih TV postaj za mlade bolj zanimiva in privlačna kot program slovenske televizije, ki je na lestvici priljubljenosti pristal šele na četrtem mestu, medtem ko sta prvi dve mesti zasedli zasebni postaji Italia 1 in Canale 5.

V programski ponudbi, ki jim je na italijanskih in slovenskih TV postajah na voljo, mladi izbirajo predvsem filme, nanizanke, soap opere in mladinske oddaje. Kot smo predvidevali, obstajajo razlike med fanti in dekleti. Fantje poleg filmov najraje gledajo športne oddaje, medtem ko se dekleta posvečajo soap operam. Informativne oddaje so med najmanj priljubljenimi, kar pomeni, da mladih ne zanima širše družbeno dogajanje. To kažejo tudi rezultati o branosti časopisov in revij. Po pričakovanjih se je izkazalo, da mladi zelo malo berejo.

V zaključku bi izpostavili še ugotovitev, da je televizija lahko tudi vir družinskih preprirov. Tam, kjer je doma več bratov in sester in samo en televizijski sprejemnik, se prepirajo pogosteje.

Področje množičnega komuniciranja je zelo široko, zato se zavedamo, da naše delo ni odgovorilo na vsa vprašanja. Vsekakor bi bilo koristno, da bi za točnejšo interpretacijo zbranih podatkov izdelali še poglobljeno psihološko raziskavo. Kljub temu pa so s to raziskovalno nalogo storjeni prvi koraki, saj podobne raziskave na našem območju še ni bilo.

RIASSUNTO

La televisione è uno dei passatempi principali tra i giovani del Litorale. Ogni studente di scuola media la segue in media due ore al giorno.

Si è vista confermata anche l'ipotesi di fondo della ricerca e cioè che i giovani dei comuni costieri seguono di più le reti italiane che non quelle slovene. Conseguente quindi la classifica dei canali più seguiti. La preferenza dei giovani va ad Italia 1, il cui palinsesto è orientato soprattutto verso un pubblico giovanile. Il primo programma della televisione slovena si è piazzato appena al quarto posto. Sia sulle reti italiane che su quelle slovene i giovani guardano soprattutto film, sceneggiati, soap opere e trasmissioni per giovani.

Secondo le attese si riscontra una diversità di preferenze tra i sessi. I ragazzi, oltre ai film, prediligono le trasmissioni sportive, mentre le ragazze preferiscono le soap opere. Le trasmissioni informative sono le meno seguite, il che dimostra il disinteresse dei giovani per la vita sociale in senso generale. Lo confermano anche i dati sulla lettura di giornali e riviste. E' risultato che i giovani leggono molto poco.

Prima di affrontare la ricerca abbiamo posto un'ipotesi e cioè che il numero dei membri di una famiglia e quello degli apparecchi televisivi influisce sulla frequenza dei litigi. Nelle famiglie in cui ci sono più fratelli e sorelle e dove c'è un solo televisore i litigi sono più frequenti.